

Sterilizarea femeilor rome - expresia urii sistematice și instituționale

Libertatea de exprimare este un drept fundamental al oricărei societăți democratice cu condiția ca aceasta să fie exprimată cu responsabilitate, respectând drepturile omului, pentru că în același timp fiecare persoană are dreptul să fie tratată cu respect și demnitate și să fie protejată de orice atac motivat de ură pe criteriul de rasă, etnie, gen, religie etc. Recentele manifestări în spațiul public îndreptate împotriva femeilor rome cu privire la controlul reproducerii și sterilizarea acestora pentru presupusa lor incapacitate de a-și îngriji, crește sau educa copiii, demonstrează că societatea românească este încă departe de democrație și protecția drepturilor omului. Alături de alte forme de violență asupra lor: de la agresiune fizică, la agresiune verbală, la hărțuire sexuală, exploatare și control asupra corpului, violența asupra femeilor rome a luat fața urii sistematice și instituționale.

Anul 2013 este anul în care o grupare de tip naționalist extremistă a lansat o campanie prin care acorda 300 lei oricărei femei rome care se va steriliza. La nici două luni de la acest eveniment, un tânăr politician din Partidul Național Liberal și-a permis să susțină că femeile rome ar trebui sterilizate. Discursul lui este atacat și în media de către diferite ONG-uri însă impactul acestui discurs îl regăsim la 4 luni după acest incident, când Președintele României într-un discurs public își manifestă îngrijorarea pentru creșterea natalității în rândul femeilor rome. De altfel, el nu este la prima abatere fiind implicat și în scandalul ”țigancă împuțită” din 2007 pentru care a primit un simplu avertisment de la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

Toate aceste incidente au generat reacții negative minore în presa din România și foarte puține în mediul politic. În schimb, au produs extrem de multe comentarii online și offline care sustineau ideea sterilizării și cereau, în plus, exterminarea tuturor romilor. Mai mult, deși trecute sub tăcere, există multiple cazuri în care femei rome au fost sterilizate la insistența medicilor sau autorităților locale, sub pretextul oferirii unor servicii de sănătate reproductivă. La mai puțin de 80 de ani de la Holocaust, opinia publică din România încurajează sau tolerează instigarea la genocid.

Activiste rome și alții alături de ele au arătat că mesajele extremiste anti-rome se concentrează asupra simbolului femeii rome și că pentru femeile rome în carne și oase aceste mesaje rasiste creează nesiguranță zilnică. Argumentele rasiste ascund cauzele economice ale sărăciei și discriminarea cotidiană cu care se confruntă o mare parte a femeilor rome.

Violența implicată de astfel de propuneri nu este nouă. Încă din anii ‘70, femei rome au fost sterilizate forțat în țări precum Cehoslovacia, Ungaria, Suedia, Norvegia. Cazuri recente (care au avut loc după anii ‘90) au fost făcute publice în Cehia. Sterilizările au avut loc uneori fără ca acordul femeii sterilizate să fie cerut, sterilizarea având loc fără știrea acesteia, alteori femeilor sterilizate li s-a cerut acordul în timp ce acestea erau în travaliu, sau cu puțin înainte să nască, când teama și durerea nu le permitea să ia o decizie rațională. Au existat, de asemenea, cazuri în care femeile au fost dezinformate în privința urmărilor și riscurilor pe care le presupune sterilizarea, fiind convinse, în schimb, că o nouă sarcină le-ar pune viața în pericol, cazuri în care femeile au fost convinse prin mijloace pecuniare sau prin amenințări că li se va lua ajutorul social dacă nu își dau acordul pentru sterilizare și cazuri în care motive rasiale explicite au fost exprimate de către personalul medical atunci când femeia a fost supusă sterilizării. Uneori,

femeile care au semnat acordul pentru a fi sterilizate nici nu au știut ce hârtie semnează, alteori, femeile care aveau deja mai mulți copii, au fost amenințate că vor fi acuzate că nu sunt capabile să-i îngrijească și-i vor fi luați de către stat.

În discursurile rasiste și xenofobe corpurile și fertilitatea femeilor au avut mereu un rol important, puterea femeilor pe care capacitatea lor de a crea alte ființe umane le-o conferă fiind adesea baza pe care operează practicile rasiste de control al populației. Imaginea cea mai persistentă în sfera publică în ceea ce privește femeile rome este imaginea care le reduce la rolul lor în reproducere, o reproducere codată ca fiind „periculoasă”. Femeia romă mereu gravidă, care naște fără dureri, mama iresponsabilă, care face copii ca să le încaseze alocațiile sau ca să-i exploateze, instrumentul care contribuie la creșterea demografică a unei populații inferioare și periculoase, toate aceste imagini sunt proliferate în sfera publică și și-au găsit o reprezentare succintă și clară în anunțul grupului de extremă dreapta menționat mai sus.

Mitul că, în curând, romii vor deveni populație majoritară în Europa face parte din aceasta logică rasistă. În același timp, discursul instituțional pro-natalist în privința populației majoritare mizează pe acceptarea acestor mituri și stereotipuri. În timp ce femeile „albe” din clasa de mijloc sunt adesea portretizate în discursurile publice ca fiind „iresponsabile” pentru că amână momentul în care să aibă copii sau pentru că renunță la maternitate în favoarea carierei, femeile rome sunt condamnate tocmai dacă au mai mulți copii. Dacă despre natalitate se vorbește excesiv ca despre o politică de stat, fără să se discute alegerea femeii, totuși condițiile în care femeile aleg sau nu să fie mame nu sunt aduse în discuție. Condițiile improprie din maternitățile spitalelor de stat, tratamentul diferențiat aplicat femeilor cu posibilități financiare în detrimentul celor sărace, segregarea în unități maternale a femeilor rome de cele românece și discriminarea medicilor, locurile limitate din creșe și grădinițe, atitudinea angajatorilor față de femeile care doresc să fie mame (care adesea își pierd locul de muncă după ce se întorc din concediul de maternitate), dubla zi de muncă a femeilor, responsabilitatea aproape exclusivă a femeilor de a crește și îngriji copiii, dificultățile financiare pe care le presupune creșterea unui copil pentru majoritatea populației, presiunile de a reconcilia viața de familie cu cea profesională, etc., toate acestea sunt ignorate în discursurile care criminalizează avortul și tind să controleze corpurile femeilor.

Și pentru a face din corpul femeilor o politică de stat, în martie 2012, un proiect de act normativ inițiat de doi membri ai Partidului Democrat Liberal, cu sprijinul asociațiilor creștine pro familie din România, propunea ca femeile care vor să facă un avort să fie obligate să treacă printr-o „consiliere de criză”. Această consiliere ar fi presupus ca acestea să urmărească imagini video cu procedura medicală, deși practica contravine Legii pacientului (care stipulează că pacientul are dreptul să nu afle detaliile procedurii prin care urmează să treacă).

Cu toate că acest proiect de lege nu a fost votat, el însușează tendințele pro-nataliste cu puternicele lor accente rasiste și xenofobe („deschiderea porților către o imigrație masivă”), tendințe care sunt din ce în ce mai vizibile în spațiul public în ultimii ani. După experiența traumatică a politicilor pro-nataliste ale lui Nicolae Ceaușescu, părea că problema interzicerii sau limitării dreptului femeii la avort nu s-ar mai putea pune. Dar tendințele naționaliste și rasiste susținute atât de biserică cât și de statul secular presupun normarea reproducerii, normare prin

intermediul căreia femeile „albe” sunt culpabilizate dacă nu au copii, în timp ce reproducerea femeilor rome este socotită a fi periculoasă.

A propune sau încuraja sterilizarea femeilor dintr-o anumită etnie înseamnă a considera că dreptul unei femei de a dispune de propriul său corp poate fi încălcat pe criterii etnice sau rasiale. Indiferent de etnie, ca femei avem dreptul să decidem asupra a ce se întâmplă cu corpurile noastre: de ce să nu poți face un avort decât dacă îți permite statul și de ce să ți se lege trompele dacă ești romă și nu ai salariul destul de mare?! Ne-am câștigat dreptul de a decide și alege.

Într-un context din ce în ce mai rasist, nu e suficient ca instituții și ONG-uri să ceară sancționarea urii rasiale. Dreptul femeilor de a decide asupra propriilor corpuri, accesul la resurse și servicii de sănătate reproductivă, dreptul tuturor la respect și o existență lipsită de amenințare trebuie afirmat zilnic de fiecare dintre noi.

Nu ar trebui să fim complici la a crea un viitor sumbru pentru nimeni. Începând de azi, ar trebui să nu mai tolerăm discriminarea romelor și romilor în România. Este nevoie ca persoanele cu rol de decizie și un statut de formatori de opinie să-și exprime public opoziția totală față de sterilizarea femeilor rome și a femeilor cu posibilități materiale reduse. Dar revine și fiecăruia/fiecăreia dintre noi să luăm atitudine împotriva declarațiilor și actelor rasiste, fie ele vizibile în media sau printre cei pe care îi cunoaștem, în viața de zi cu zi.

Cerem:

- Sancționarea fermă a tuturor politicienilor și funcționarilor publici care instigă la ură, denigrează imaginea și integritatea femeilor și propun forme de control asupra corpurilor lor prin excludere din partidele politice de care aparțin și sancțiuni penale
- Reintroducerea în Codul Penal a articolelor care vizau calomnia și insulta întrucât eliminarea acestora a oferit mai multă libertate presei și persoanelor publice de a denigra etnicii romi încălcând drepturile omului și posibilitatea acestora de a acționa în Justiție
- Introducerea în Codul Penal a unui articol cu privire la sancționarea discursului instigator la ură împotriva comunităților etnice, a migranților și a persoanelor de altă orientare sexuală, care în România a luat proporții îngrijorătoare
- Respectarea legislației cu privire la organizarea de acțiuni fasciste, extremiste și legionare
- Sancționarea organizațiilor care prin acțiunile lor îndeamnă la controlul reproducerii
- Semnarea de către partide politice a Convenției Europene Împotriva Rasismului și Intoleranței

Acțiuni organizate împotriva sterilizării femeilor rome și a discursului instigator la ură:

- Plângere depusă împotriva lui Rareș Buglea
http://adevarul.ro/locale/alba-iulia/plangere-penala-fostului-presedinte-tnl-alba-rareș-buglea-declarat-sustine-sterilizarea-femeilor-rrome-1_511c9607344a7821183b0372/index.html
- Scrisoare deschisă adresată PNL pentru declarații rasiste
<http://www.centrulfilia.ro/index.php/documente/scrisori-deschise/133-2013-scrisoare-deschisa-catre-presedintele-pnl-crin-antonescu>

- Gala Femeilor Rome ediția 2013 organizată sub îndemnul luptei împotriva femeilor și Campania împotriva sterilizării femeilor rome
http://www.youtube.com/watch?v=Lls9xkL_TM8 sau <http://www.galafemeilorrome.ro>
- Atelierul Ura nu ne închide gura organizat în Martie 2013
<http://nuuriionline.wordpress.com>
- Acțiune de informare și conștientizare în sprijinul femeilor rome de Ziua Internațională a Romilor, 8 Aprilie 2013
<http://ziuaromilor.wordpress.com>
- Protest Cotroceni
<http://www.hotnews.ro/stiri-esential-15036599-flash-mob-cotroceni-semn-protest-fata-afirmatiile-lui-traian-basescu-privind-natalitatea.htm>